

U ziet voor u het jaarverslag 2020, een jaar dat heel anders uitpakte dan verwacht. Vanaf maart kwam de GGD in een centrale rol in de bestrijding van het coronavirus. In korte tijd zijn onder andere teststraten, zorghotels en richting einde van het jaar vaccinatie locaties opgezet. Vele honderden nieuwe medewerkers zijn aangenomen en opgeleid, onder meer voor het bron- en contactonderzoek.

Naast de bestrijding van het coronavirus is de reguliere dienstverlening zoveel mogelijk doorgegaan. Zo zijn vele gesprekken of spreekuren via videoverbinding gevoerd en heeft bijvoorbeeld de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma een andere aanpak gekregen.

Het was geen makkelijk jaar. Het werk ging 7 dagen per week in alle hevigheid door, er is hard gewerkt om aan alle vragen tegemoet te komen en zoveel mogelijk inwoners te helpen. Langer dan een week vooruit kijken was vaak lastig. Ondanks dat hebben we sprongen kunnen maken in het beter beschikbaar maken van informatie voor inwoners en hebben we passende dienstverlening kunnen bieden.

De cruciale rol in de bestrijding van het coronavirus is alleen mogelijk geweest door de inzet van velen. Niet alleen de medewerkers van de GGD, zeker ook die van andere organisaties die ons te hulp schoten. Ik wil iedereen bedanken voor jullie grote betrokkenheid.

Jacqueline Baardman, Directeur Publieke Gezondheid

Terugblik GGD NOG in coronatijd

[SCROLL NAAR BENEDEN](#)

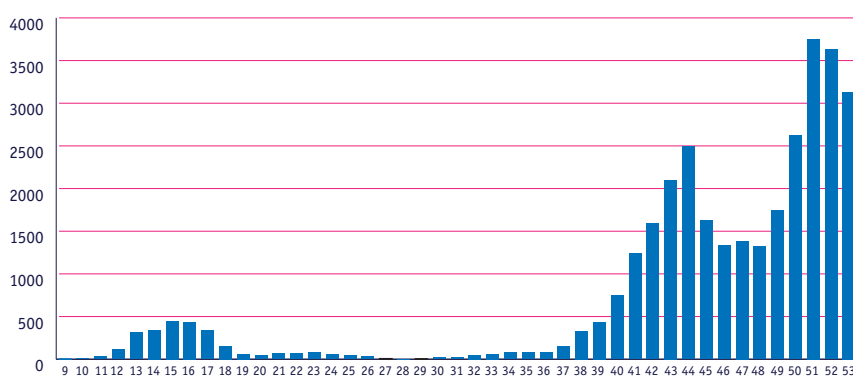
Terugblik reguliere dienstverlening

[DIRECT NAAR](#)

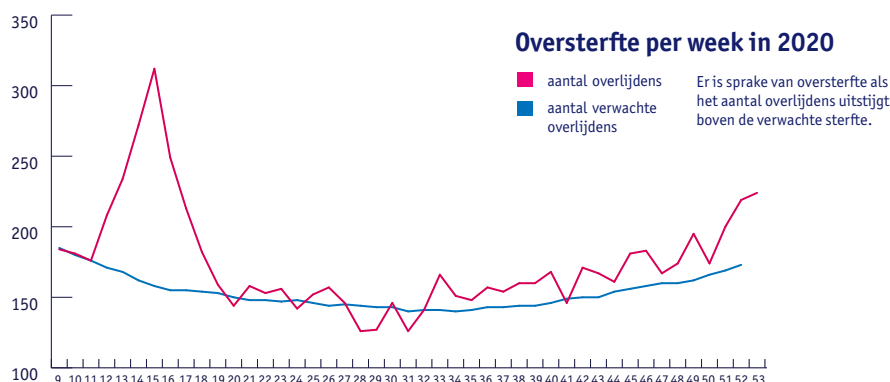
GGD Noord- en Oost-Gelderland in coronatijd

Aantal besmettingen per week in 2020*

* Het aantal geregistreerde besmettingen in de eerste golf betreft een onderschatting, omdat toen op beperkte schaal werd getest.

Oversterfte per week in 2020

'Op 28 februari 2020 werd de eerste coronabesmetting in de regio Noord- en Oost-Gelderland vastgesteld. De GGD-crisisorganisatie die vervolgens werd ingericht, ging per 1 september over naar een projectorganisatie. Sindsdien werken we met een betrokken en flexibel team aan de bestrijding van het virus.'

Marjo Eekers, Projectleider corona projectorganisatie

In een groot deel van 2020 was er sprake van oversterfte als gevolg van de uitbraak van het coronavirus. Met name in de periode van half maart tot en met begin mei lag het aantal overlijdens flink hoger dan verwacht. Na de eerste golf schommelde de sterfte een tijd lang rond de verwachting. Vanaf de nazomer tot het einde van het jaar waren er weer periodes met oversterfte.

Paige van der Meer, deelprojectleider BCO

2 maart

Start crisismanagement (GROP: GGD Rampenopvangplan)

31 maart

Twee zorghotels startklaar: in Apeldoorn en Almen

9 november

Verhuizing projectorganisatie van Warnsveld naar Zutphen

Jan

Feb

Mrt

Apr

Mei

Jun

Jul

Aug

Sep

Okt

Nov

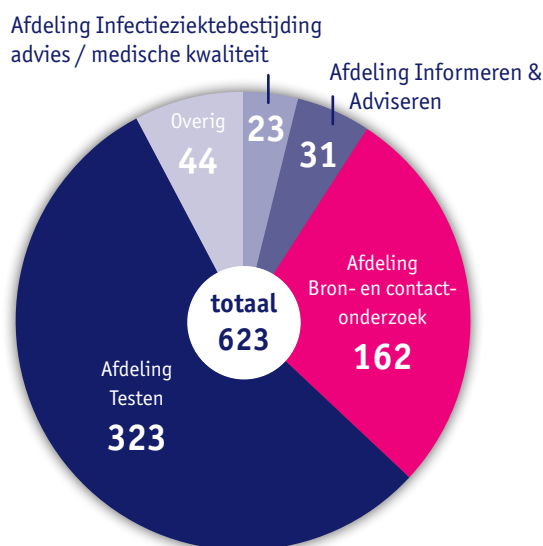
Dec

1 september

Start projectorganisatie voor het managen van de crisis

10 december

Vanuit het Ministerie van VWS opdracht voor vaccineren bij GGD vanaf januari 2021

Gemiddeld aantal medewerkers (gedurende het tweede halfjaar van 2020)

'Het team infectieziektebestrijding is sinds januari actief op het terrein van het coronavirus. Voordat de eerste besmettingen werden vastgesteld, werden wij al overspoeld met vragen van ongeruste burgers en professionals. Het testen van mogelijke coronabesmettingen werd door ons op beperkte schaal uitgevoerd. Naarmate de crisis groter werd, kregen we ondersteuning van GGD-collega's van andere teams. Zo werden bijvoorbeeld verpleegkundigen en medewerkers gezondheidsbevordering ingezet. Na de zomer namen de besmettingen toe en groeide het aantal testlocaties. Daardoor was extra personeel nodig dat extern geworven werd.'

Lieke Winkeler, verpleegkundige infectieziektebestrijding

Gemiddeld aantal medewerkers voor beantwoording van telefonische vragen op werkdagen

10

(per eind 2020)

Informeren en adviseren

Het team Informeren en Adviseren is dagelijks, dus ook in het weekend, bereikbaar voor het beantwoorden van vragen van publiek en professionals. Ook vervult het team de vraagbaakfunctie voor de GGD medewerkers die bij de bestrijding van het virus betrokken zijn.

'De vragen die in het voorjaar binnen kwamen, gingen vaak over het voorkomen van besmettingen en de zorgen van mensen die mogelijk besmet waren. Dat waren soms beladen telefoongesprekken. Vlak na de zomer was de besmettingsgraad flink gedaald en de gesprekken waren minder emotioneel. De belangrijkste vraag was toen: wat is mijn testuitslag? Men had toen nog niet de gelegenheid die zelf in te zien via DigiD.'

Anneloes Vos, deelprojectleider Informeren & Adviseren

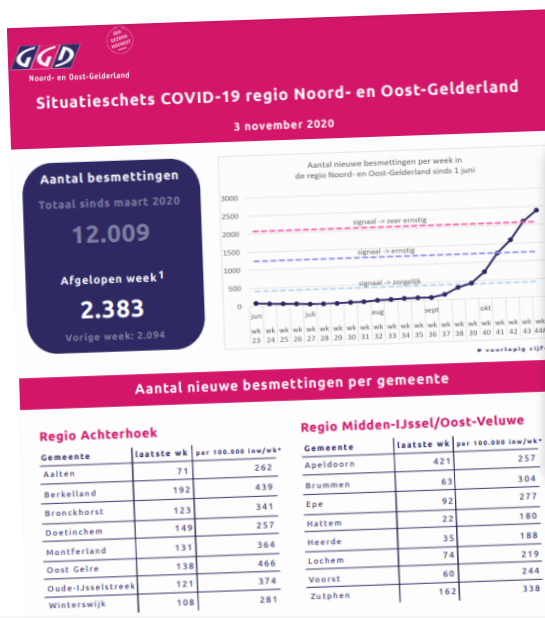

'In juni hebben we vanuit ons team een coronadashboard ingericht. Daarin houden we continu de ontwikkelingen van het aantal besmettingen bij in de regio en per gemeente. Daarnaast plaatsen we wekelijks een actuele situatieschets op de website van de GGD.'

Lotte van Dieren, deelprojectleider Informatievoorziening

Om de verspreiding van het coronavirus te beperken is goede informatie van het grootste belang. Die informatie komt uit registratiesystemen waarin gegevens over besmettingen, testen en bron- en contactonderzoek worden vastgelegd.

Het team Informatievoorziening is de schakel naar publiek en professionals. Informatie wordt bovendien gedeeld met landelijke instanties, gemeenten, pers en alle andere geïnteresseerden. Onze website staat daarbij centraal, maar informatie wordt ook via vele andere kanalen verspreid.

Informatievoorziening via

- Website ggdnog.nl
- Situatieschets (wekelijkse update)
- Dashboard
- Social media
- Live vragen beantwoorden via Omroep Gelderland
- Webinars
- Interviews en vragen pers
- Etc.

Coronapeilingen

Wat zijn de gevolgen van de coronacrisis voor de gezondheid en het welzijn van de bevolking? Hoe staat het met de veerkracht onder de bevolking? Hebben de coronamaatregelen invloed op de leefstijl? En hoe is de bereidheid om te testen en te vaccineren? De GGD heeft deze vragen beantwoord op basis van de resultaten van peilingen onder de bevolking. In 2020 zijn er verspreid over het jaar vijf coronapeilingen gehouden onder volwassenen en één coronapeiling onder de jeugd in het voorjaar.

'De resultaten van de peilingen zijn belangrijk om zicht te hebben op gezondheid en welzijn van de bevolking. En om te weten te komen wat de behoefte is aan hulp en ondersteuning. Zo kunnen de gemeenten, in samenwerking met de GGD en andere organisaties in de regio, gericht ondersteuning bieden waar dat nodig is.'

Caroline Timmerman, epidemioloog

GGD in de media

Een greep uit onze nieuwsberichten

GGD NOG elke werkdag bij Omroep Gelderland

MAART EN APRIL - In de 'week van Gelderland' beantwoordde onze arts Ashis Brahma vragen in de speciale corona uitzending. Inwoners van Gelderland konden hun vragen opsturen naar corona@gld.nl of via Facebook live.

De Groene Amsterdammer

Sinds het uitbreken van de coronacrisis volgt Coen van de Ven, redacteur bij De Groene Amsterdammer, de artsen, verpleegkundigen en contactonderzoekers van de GGD. Een greep uit de artikelen:

1 APRIL 2020 - [In het Adelaarsnest](#)

13 MEI 2020 - [We zitten in een spagaat](#)

21 OKTOBER 2020 - [Voor wie doen wij dit nog?](#)

Hoe gaat een coronatest?

21 JULI 2020 - Muk Voorend, werkte als coördinator in de teststraat. Zij vertelt wanneer je een test kan aanvragen en hoe het afnemen van een test verloopt.

Coronapeiling Jeugd geeft inzicht

9 JUNI 2020 - De meeste jongeren lijken veerkrachtig in hoe ze met de coronacrisis omgaan. Wanneer zij er last van hebben, zoeken ze afleiding, accepteren ze het of blijven positief. Afspreken met vrienden wordt het meeste gemist. Ook blijkt dat zij online lessen bij lange na niet zo leuk vinden als het fysiek naar school gaan. [Zie coronapeiling Jeugd.](#)

Achter de schermen bij de GGD na drie maanden hoogspanning: 'We zijn de chaos voorbij'

6 JUNI 2020 - Verslaggever Niek Megens liep in juni een dag mee bij de GGD.

Jeugdartsen en BCO ondersteunen scholen

DECEMBER 2020 - Scholen hebben veel vragen wanneer er op school een besmetting is met corona. Elke werkdag is een jeugdarts bereikbaar voor het beantwoorden van vragen over wat te doen wanneer een medewerker of leerling positief getest is. In het weekend is BCO (bron- en contactonderzoek) bereikbaar voor advies.

Op onze website staat [meer informatie](#).

Ervaringsverhaal van Janneke, zij kreeg zelf corona

21 JULI 2020 - Janneke Spiegelenberg, werkte bij GGD NOG, zij heeft zelf corona doorgemaakt en vertelt hoe haar herstel is verlopen.

ORGANISATIE

Aantal medewerkers*

Ondersteuning

- Management
- Bestuur en Organisatie
- Jeugdgezondheid ondersteuning
- Secretariële ondersteuning
- Facilitaire zaken
- Financiën en Personeel
- Informatiemanagement en -advies

60

Publieke Gezondheid (1)

- Advisering Publieke Gezondheid
- Evaluatiebureau
- Gezonde school en documentatiecentrum
- Jeugdgezondheid teams

95

Publieke Gezondheid (2)

- Veiligheid en Ontwikkeling
- Gezondheidsbevordering nieuwkomers
- Maatschappelijke zorg
- Infectieziektebestrijding
- Tatoeëren en piercen
- Reizigersadviesing
- Tuberculosebestrijding
- Seksuele gezondheid
- Doetinchem Cohort Studie
- Medische milieukunde
- Forensische geneeskunde
- Toezicht kinderopvang
- Toezicht Wmo

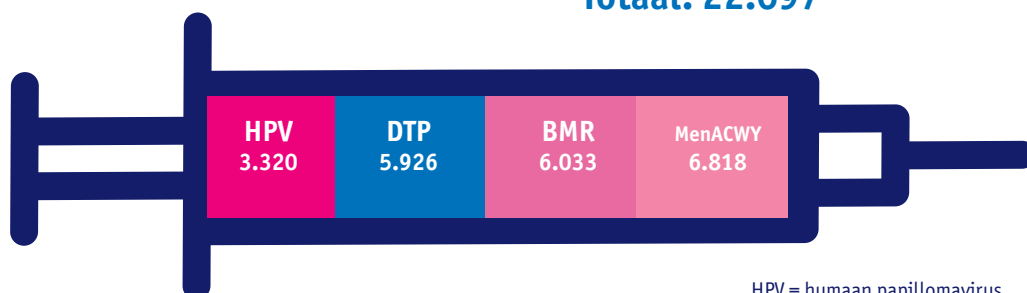
119

*aantal medewerkers in de reguliere organisatie per 31 december 2020 (exclusief corona-projectorganisatie)

JEUGDGEZONDHEID

Rijksvaccinatie programma

Totaal: 22.097

HPV = humaan papillomavirus
DTP = difterie, tetanus en polio
BMR = bof, mazelen en rode hond
MenACWY = meningokokken ACWY

Gezondheidsonderzoeken*

11.808

Onderzoeken op indicatie en vervolgonderzoek*

5.101

Telefonische contactmomenten*

3.776

Intakes op het Asielzoekerscentrum

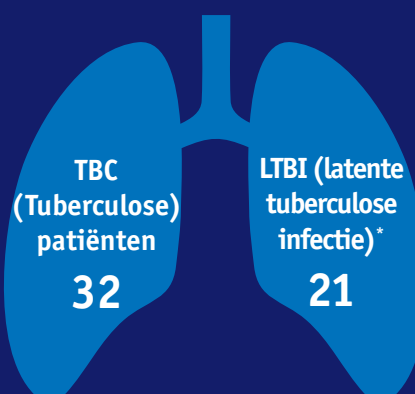
558

Onderzoeken op indicatie en vervolgonderzoek op het Asielzoekerscentrum

243

* dit betreft het basis-, voortgezet en speciaal onderwijs

TUBERCULOSEBESTRIJDING

Doordat de spreken van maart tot augustus stil lagen werden er minder TBC besmettingen gevonden.

* wel besmet, maar niet ziek

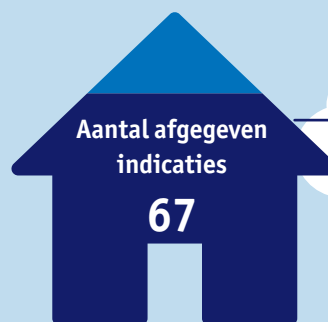

'In 2020 heeft de GGD bijna 300 kwetsbare mensen geholpen met het verbeteren van hun leefsituatie. Zelf zien deze mensen de noodzaak daarvan niet altijd in, maar hun omgeving vindt dat hulp nodig is. Dit doen wij door samen te werken met familie, gemeente en hulpverleners. Daarmee zorgen we voor een eerste stap naar een betere leefsituatie.'

Sebastiaan Mens, Coördinator Maatschappelijke Zorg & Team VIA

Indicatie maatschappelijke opvang

totaal aanvragen
85

Inclusief zorg en advies voor dak- en thuislozen

Beschermd wonen

totaal aanvragen
265

Aantal toegewezen woningen bij uitstroom beschermd wonen of maatschappelijke opvang

Totaal inspecties kinderopvang: 868

Kindercentra (494)

Gastouders (374)

Totaal aantal inspecties tatoeëren en piercen

Door de coronacrisis konden er gedurende vijf maanden geen inspecties plaatsvinden. Toch was er een stijging van het aantal inspecties ten opzichte van 2019. Dit kwam door toetreding van nieuwe ondernemers.

Tatoeëren en Piercen inspecties

69

Totaal aantal Wmo* onderzoeken

De toezichthouders Wmo voeren op verzoek van de gemeente het kwaliteitstoezicht uit bij aanbieders van de Wmo. De toezichthouders toetsen de kwaliteit van de ondersteuning en zorg die geboden wordt.

* Wmo = Wet maatschappelijke ondersteuning

Thema onderzoeken 17

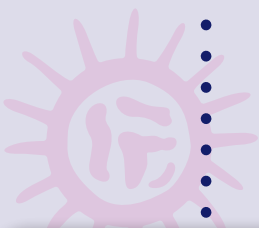
Calamiteitsonderzoeken 21

Volledige onderzoeken 7

45

Activiteiten voor nieuwkomers stonden in 2020 overwegend in het teken van de coronacrisis

30

Sleutelpersonen* zijn 30 keer extra ingezet om scholen te ondersteunen in coronatijd.

Bij bijvoorbeeld wegblijvende kinderen van statushouders op school.

*Een sleutelpersoon is zelf vluchteling, heeft het vertrouwen binnen de eigen gemeenschap en vervult een brugfunctie tussen de doelgroep, (zorg)organisaties en (zorg)professionals. Zij weten vanuit eigen ervaring wat nodig is om cultuurverschillen te overbruggen.

Video's over coronamaatregelen ontwikkeld en vertaald in

11

talen

'Begin 2020 was er in de eigen talen van vluchtelingen nog maar weinig informatie beschikbaar over de coronacrisis. Vanuit onze reguliere taken hebben we toen de stap naar corona informatie gemaakt. Ons team heeft met behulp van tolken duidelijke filmpjes opgenomen in 11 talen. Deze filmpjes hebben duizenden views opgeleverd en zijn landelijk door verschillende GGD'en en andere partners gebruikt.'

Cobi Izeboud, projectleider gezondheid statushouders

250

gemeenteambtenaren en geïnteresseerden kregen adviezen en tips via e-mail om te verspreiden onder statushouders.

Uitleningen leskisten top 5

Seksualiteit & Relaties

180

Voeding en leefstijl

66

Welbevinden

60

Hygiëne en mondgezondheid

49

Mediawijsheid

35

Totaal uitgeleend: 519

Meest gereserveerde leskist:

Seksualiteit en relaties (basis- en voortgezet onderwijs)

De Doetinchem Cohort Studie is een langdurig gezondheidsonderzoek bij volwassenen. Uitgevoerd door RIVM in opdracht van het Ministerie van VWS.

- Bij vier generaties mannen en vrouwen meten we om de vijf jaar de leefgewoontes en gezondheid.
- Het onderzoek wordt gebruikt voor vele beleids- en volksgezondheidsvraagstukken.

In 2020 is door de lockdown het meten stilgelegd vanaf half maart tot en met augustus. Van september tot medio december is met een verlaagde frequentie gemeten, vanwege strengere hygiëne protocollen.

Regulier onderzoek Cohort Studie

Aantal onderzocht:
297

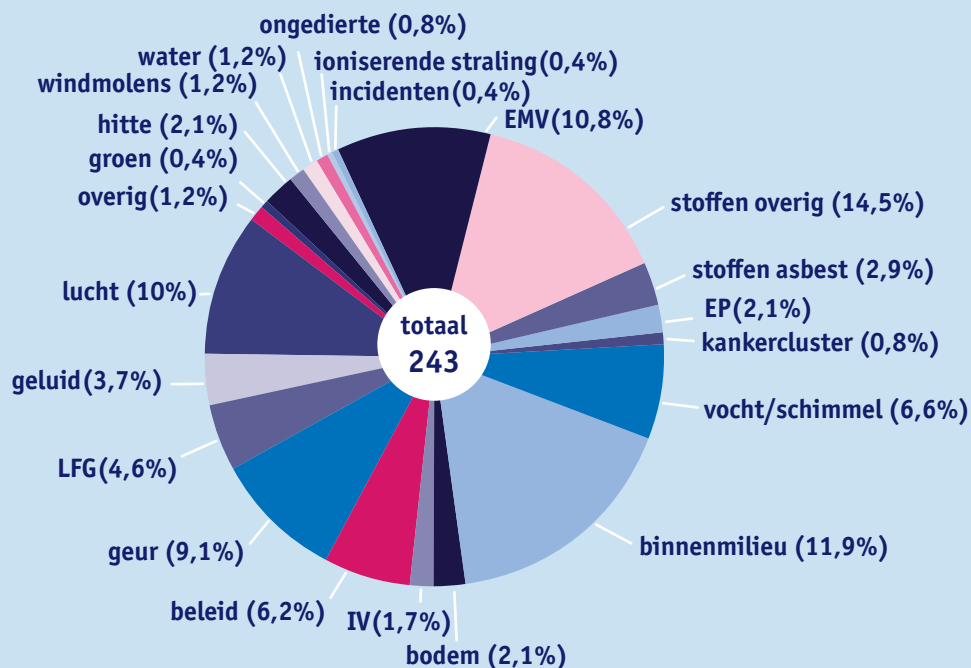
Extra: Vaccinatie, Immuniteit en Verouderings Onderzoek (VIVO)

Aantal onderzocht:
200

In 2020 is een extra onderzoek uitgevoerd bij een deel van de deelnemers van de Doetinchem Cohort Studie. Deze is gericht op immuniteit en immuunrespons bij ouderen van 73-79 jaar die naast de griepvaccinatie een pneumokokkenvaccin krijgen aangeboden.

De GGD heeft in 2020 met de meeste gemeenten contact gehad over gezondheid in de (nieuwe) Omgevingswet. Die wordt naar verwachting in 2022 ingevoerd. In de Omgevingswet is gezondheid als apart onderwerp benoemd in relatie tot de leefomgeving. De GGD heeft gemeenten en andere partners geïnformeerd over het verband tussen gezondheid en de fysieke leefomgeving. Op basis van die informatie gaan we het gesprek aan, gericht op gezondheidsbescherming en gezondheidsbevordering. Onderdeel hiervan zijn ook de relaties met gezondheidseffecten van de klimaatverandering (bijvoorbeeld hitte) en de energietransitie (bijvoorbeeld windmolens en warmtepompen).

Overzicht aantal meldingen Medische Milieukunde

Welke vragen kreeg team Milieu en Gezondheid?

Vragen over binnenmilieu/vocht- en schimmel hadden een flink aandeel in het totaal. Verder waren er in 2020 opvallend veel meldingen over chemische stoffen. Ook gezondheidsvragen over elektromagnetische velden vielen op. De publiciteit rond de uitrol van het 5G netwerk en de complottheorieën rond corona spelen hierbij mogelijk een rol.

'In 2020 is door het ministerie van VWS gestart met de stimuleringsregeling Relaties en Seksualiteit. Tot dusver hebben 27 scholen uit het voortgezet (speciaal) onderwijs, 1 mbo en 11 scholen uit het (speciaal) basisonderwijs zich hiervoor aangemeld. De preventie afdeling Seksuele Gezondheid begeleidt scholen en er is een mogelijkheid om (online) bijscholing te volgen. In 2020 hebben meer dan 300 professionals daarvan gebruik gemaakt.'

Renate Weijenberg, Gezondheidsbevorderaar Seksuele Gezondheid

Gevonden SOA's

729

(vindpercentage van 22,7%)

Totaal SOA
consulten

2.804

'Sense' consulten

148

Deze consulten gingen vooral over anticonceptie en seksueel geweld.

Via een pilot van het Ministerie van VWS voor mannen die seks hebben met mannen konden we in 2020 aan **131** cliënten PrEP (Pre-Exposure Profylaxe) verstrekken. Een aantal personen staat op de wachtlijst om in 2021 geholpen te worden.

Aantal nieuwe reisconsulten

1.771

Aantal herhalingsconsulten

2.147

Vaccinaties tegen infecties
bij afweerstoornis
(Immuungecompromiteerden)

13

Aantal telefonische
adviesconsulten

221

Aantal bedrijfsconsulten

344

Totaal aantal
consulten

4.668

'We zagen in 2020 de vraag naar reizigersadvising sterk teruglopen. Natuurlijk was dat ingegeven door alle periodieke reisbeperkingen.'

Els Damen, Verpleegkundige Reizigerszorg

Medische Arrestantenzorg 1.719

Euthanasie rapportage 294

Lijkschouw 503

Letselbeschrijving en -interpretatie 43

Zedendelict 6

Highlights 2020

PROMUSCLE IN DE PRAKTIJK EFFECTIEF!

In de afgelopen jaren is in de gemeenten Apeldoorn, Epe, Harderwijk, Ermelo en Putten het programma ProMuscle in de Praktijk uitgevoerd. Dit leefstijlprogramma onderzocht het effect van krachtoefeningen in combinatie met extra eiwit op spierkracht, spiermassa en dagelijks functioneren van ouderen. Inmiddels is het onderzoek afgerond met mooie resultaten. Het RIVM en Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft de interventie erkend op het niveau Goede aanwijzingen voor effectiviteit. De interventie is opgenomen in de online interventiedatabase van het loketgezondleven.nl.

MEER AANDACHT VOOR ROOKVRIJE SCHOLEN EN BEDRIJVEN

GGD NOG heeft een subsidie van GGD GHOR NL gekregen om de komende twee jaar extra aandacht te geven aan rookvrije omgevingen. Wij richten ons hierbij op scholen en bedrijven (in kindomgevingen). De [Gezonde Schooladviseur](#) gaat in gesprek met de scholen om hen te ondersteunen bij het rookvrij worden. En de Gezonde Werkvloeradviseur doet hetzelfde met bedrijven. Ook ontwikkelen wij toolkits voor deze groepen, geven we onze [website NOG Fitter & Vitaler](#) een update en organiseren we bijeenkomsten zodra de coronacrisis dat toelaat.

RESULTATEN GEZONDHEIDSMONITORS BEKEND

De resultaten van de gezondheidsmonitors onder middelbare scholieren en jongvolwassenen, die in het najaar van 2019 zijn afgenomen zijn bekend. Het valt op dat minder jongeren zich mentaal gezond voelen dan in 2015. Mogelijk komt dit doordat veel jongeren stress ervaren. Het voedingspatroon is verbeterd sinds de vorige meting. Ook is het gebruik van genotmiddelen licht afgenomen.

De e-magazines en infographics met de belangrijkste resultaten zijn terug te vinden op de website kvnog.nl.

PILOT TUBERCULOSE VACCINATIE

De afdeling Tuberculosebestrijding van de GGD startte in het najaar van 2020 samen met jeugdgezondheidsorganisatie Yunio een pilot om kinderen die in aanmerking komen voor een Tuberculose-vaccinatie vanaf de leeftijd van 6 weken te vaccineren. Vanaf 2021 zal dit in heel Nederland worden ingevoerd. [Lees hier meer over deze infectieziekte.](#)

INFOGRAPHICS GEZONDE LEEFOMGEVING

In het voorjaar zijn de infographics gezonde leefomgeving gepubliceerd op de [GGD-website](#) en verstuurd naar de gemeenten in de regio. Deze infographics zijn een resultaat van een goede samenwerking tussen het team Medische Milieukunde en de epidemiologen van het team Advisering Publieke Gezondheid. Ook zijn gemeenten om feedback gevraagd. Ondanks dat de coronacrisis toen in volle hevigheid woedde, is dit niet onopgemerkt gebleven. Stimuleringsprogramma 'GEZONDIN' heeft de infographics als praktijkvoorbeeld opgenomen in hun [kennisbank](#).

TRAINING VROUW EN GEZONDHEID

De GGD heeft in de gemeenten Berkelland en Bronckhorst vrouwelijke statushouders geïnformeerd rond het concept Vrouw en Gezondheid. Geïnteresseerd en geanimeerd werden onder andere het lichaam, zwangerschap en seksuele normen besproken. In de gemeente Heerde heeft de GGD advies gegeven over statushouders en hun toeleiding naar werk. Onderwerpen zoals welke rol speelt cultuur en hoe daarmee rekening te houden kwamen aan de orde.

SUCCESSVOLLE AANPAK GEHOORSCHADE

De gemeente Oost Gelre heeft samen met jongerenwerk Mazzel en GGD Noord- en Oost-Gelderland een succesvolle aanpak voor gehoorschade ontwikkeld. Het hoofddoel van het Preventieprogramma Gehoorschade was om jongeren bewust te maken van de risico's van blootstelling aan harde muziek en hen aan te sporen verantwoordelijk om te gaan met hun gehoor. Evaluatiebureau Publieke Gezondheid heeft het preventieprogramma in de periode 2017-2020 gevolgd met een proces- en effectevaluatie. [Klik hier](#) voor meer informatie.

WAT DOET DE GGD IN DE GEMEENTEN?

Altijd al willen weten wat de GGD allemaal doet? We publiceerden een webpagina '[Wat doet de GGD in de gemeenten?](#)'. Daar kunt u vinden welke producten wij leveren en geven wij enkele voorbeelden van ons werk. Bij sommige onderdelen kunt u verder klikken naar folders, websites of filmpjes voor meer informatie over die activiteit.

OP DE HOOGE BLIJVEN?

Volg ons op social media: [Facebook](#), [Twitter](#) en [LinkedIn](#). Of meld u aan voor onze [nieuwsbrief](#).